

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

V. quam tamen benigne interpretari maluerunt Athanasius, Basilius, &
Gregorius Nazianzenus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

vandam auctoritatem, qua tantum gloriabantur Ariani, animum appulerunt Orthodoxi: A
reclamantibus è contrario Ariani, & suum Origenianam doctrinam ac famam honorem ser-
uari merito volentibus. Quot ergo fere vel fautores habuit Ariana hæresis, vel oppugna-
tores; totidem propemodum Origenianam doctrinam vel amplexi sunt, vel detestati: nec
aliunde tempestates adversus eum hoc tempore coortas existimo. Partium istarum studia
manifesto certas in clarissimis horum temporum Præfulibus, Eustathio Antiocheno, & Eu-
sebio Cæsariensi. Hic Arianae factionis signifer, quemadmodum appellatur ab Hieronymo
libr. 1. in Rufin. cap. 2. ut Origeniana fama confunderet, ad scribendam pro Origene Apo-
logiam induxit amicum suum & familiarem Pamphilum Presbyterum, Origenis ita studio-
sum, ut omnes Origenis libros undequaque conquisitos Cæsariensi Ecclesie dedicaret
(verba sunt Hieronymi in Epistol. ad Marcell.) & maximam eorum partem manu sua de-
scriberet, qui Hieronymi ætate in Cæsariensi Bibliotheca etiam tum servabantur. Caus-
sam Apologiae scribendae hanc fuisse narrat Photius Cod. 118. ut ad pios homines ad me-
talla ob Christi causam damnatos solatij ergo mitteretur. Cum eam vero martyrio extin-
ctus absolvere non potuisset, supremam adjecit manum Eusebius, & in Historia quoque
Ecclesiastica pro Origeniana causa præclare decertavit. Ægre quidem id fert Anastasius
Bibliothecarius, nam in Historia non semel queritur multorum pietate ac doctrina illa-
strum virorum laudes Eusebium iniquo silentio obtinuisse, vel leviter tantum & in-
vidiose attingisse, quo summa omnia tribueret Origene suo, *nesciens quæ diceret, vel de quibus af-
firmaret.* Quasi vero alium fama ac meritis parem Origene tulerit hæc ætas. Illius qui-
dem laudes mala forsitan mente congestisse Eusebium fatendum est, sed quoad rerum C
gestarum attinet fidem, Epiphanium tere, vel Hieronymum, aliosve consentientes ha-
buit. At Eustathius stans ab Orthodoxis, proptereaque Sabellianismi ab Ariani insimu-
latus, Origenem adortus est, eisque sententiam de Engastrimytho peculiari opere ex-
plodendam suscepit. Scribit Pamphilus in priore libro Apologiae, quem interpretatus est
Rufinus, tanto hominum illorum odio tunc temporis arsisse Origenem, ut non ille solum
velut hæreticus accusaretur, & corruptio, & perditio animarum, sed ejus etiam scriptorum lectio-
ni dediti profcinderentur, & venia conferentur indigni, quæ iis condonari solet, qui pro-
fanis vel hæreticis libris addicti sunt, planeque pro Hæreticis habentur. *Denique, inquit,
cum multis huius vite, & religiosis proposito virus, in quibus nihil profus culpa invenit, inimicitias
propter hoc solum habent, si eorum studia circa memorati viri libros propensius esse perpexerint, in vitio-
sus etiam ista fingentes, quod ab his in loco sanctorum Apostolorum, vel Prophetarum, tam ipse, quam
dicta ejus habeantur.* Addit paulo post indoctos plerosque, ac in Origenianorum volumi-
num tractatione rudes, vel rerum in quaestione positarum ignaros, incognita tamen causa
Adamantium calculo suo damnare fuisse solitos; alios bonam frugem, qua ipsius referti
sunt libri, prætermittere; noxia quæque & criminationi opportuna ad invidiam facien-
dam colligere; nonnullos etiam in eius lectione versatos, postquam per eum satis profe-
fecisse se intellexissent, tum vero à magistro suo discessisse, & anathematis eum contodisse,
ne quid ab eo scilicet accepisse viderentur. Deinde subjicit: *In tantum autem horum de qui-
bus diximus progressi malitia est, ut quidam etiam conferbere adversus eum ausi sint, & libellis ead-
em derogare ei viro, qui per 102 annos magister Ecclesie fuit.* Tradit insuper libros eos potissimum E
fuisse appetitos, quos per spatium & quietem in secreto conscripserat, quod in iis apertius disse-
ruisse existimaretur; præ aliis vero libros *αὐτῶν* in quibus dogmatum suorum velut
penu collocaverat. Novem autem præcipuis capitibus constabant criminationes adversus
ipsum à malevolis confictæ, quas recenset & refellit Pamphilus, & nos supra fuisse excus-
imus. Itaque moriens Pachomius Abbas Monachos suos ab Origenianarum lucubratio-
num lectione severa obtestatione abstruit.

V. Has turbas Origene peperit Ariana factio, dum eius suffragium studiosius ambit:
quam cum acrius ulciscerentur Orthodoxi, Origenis causam non satis distinxerunt ab
Ariana, & utramque damnarunt. Affectus quoque eadem habentis, unde in multis à
Basilio non admissum, maxime ubi Arianorum confirmaret hæresim, scribit Gobarus. At
utrumque crimine exolvit Athanasius, ut superius à nobis traditum est; nec plura illi fuit
Catholicarum partium, quam veritatis studium: ipseque Basilii & Gregorius Theologus
objecta sibi ab Ariani Adamantij testimonia, in commodum trahere maluerunt sensum,
quam contemptis iisdem debito honore auctorem fraudare. Imo vero ex ejusdem Operi-
bus assidua lectione à se contritis, egregia quæque selecta in unum congesterunt volu-
men, & ob res præclare cogitatas Philocalia titulo inscriptum (unde & Origenem *φιλολο-
γος* nominat Gregorius Nazianzenus in Epistolis) ad Theodorum Tyaneum Episcopum
miserunt. Quinetiam ferantur iidem, quotiescunque Origenis scripta legentes, Dogma-
ta ipsius propria, & à communi usu discrepantia nanciscerentur, geminum χ affixisse,

Anast. in
Hist. ad A.
Chr. 244.
246.

Gobar. a.
fuit Phot.
Cod. 232.

A Platoniorum more, qui cum Platonem lectarent, loca insignia hoc caractere notabant: ut refert Laertius in Platone. Hac lectione instructus uterque Arianorum impetus fortiter retudit. Id ex Socrate discimus, qui & illud addit: *μέγα γὰρ πλεῖστον τὸ ἀειθερὸς ἦν*. Secret lib. 4 cap. 26. *Τοῦτον quippe orbem tunc temporis magna Origenis gloria pervaserat.* Scripris profecto Apologus tutati sunt ipsum viri illustres, quo tempore defensionis ejus operam suam Pamphilus consecravit, ut testificatur Photius Cod. 118. Ipsi tamen nonnulla, dissimulato licet eius nomine, carpunt Achanasius, & Basilius. Ille in Vita Antonij lapsus animarum, & conversiones e mentibus in animas reprehendit: hic in tertio Commentariorum in Hexaëmeron damnat anagogicas ipsius expositiones, quibus Virtutes quasdam superiores, quas locum in caelo tenere merita sunt, aquis quas sunt supra firmamentum, significari docet; quae vero inde deturbatae sunt, aquis notari quae sunt sub caelo.

VI. Dum pro Origene starent Semones illi, ipsum sibi in scribendo affectandum proponebat Hilarius Pictaviensis. Narrat quippe Hieronymus hunc in Phrygia exulantem magnam Psalmodum partem commentariis illustrasse, in eoque Opere imitatum fuisse Origenem, nonnullis tamen de suo adjectis; expositiones etiam in Iobum & in Matthaeum e Graeco Origenis in linguam Latinam transfudisse. Auctor est praeterea Hieronymus Euzoium Caesariensem Episcopum Gregorij Nazianzeni condiscipulum & aequalem, *corruptam Bibliothecam Origenis & Pamphili in membranis insistantare esse constum*: Origenianas etiam partes secutos esse Titum Bostrorum Episcopum, & Didymum Alexandrinum, quem apertissimum Adamantij propugnatores appellat, quique editis in libros *ἑξὲς ἀρχαίων* Commentariolis nihil non orthodoxum iis contineri pertendit, quemadmodum & Eusebius. Ambrosium quoque Mediolanensem, Eusebium Verellensem, & Victorinum Peta-bionensem multa Origenis vel Latinitati donasse, vel imitatos fuisse tradit idem Hieronymus. Tam aperte autem Origeni adhaesit Gregorius Nyssenus, ut non cum solum profecutus sit laudibus, sed dogmata etiam eius aliquot tenuerit: adeo ut ab Origenistis corrupta ipsius scripta, & adulterata peculiari libro demonstrare conatus sit Germanus Patriarcha, cuius excerpta habet Photius Cod. 233. Certe in Disputatione de homine, animarum *ἁερῶν παρξενί & μετενομήσει* reprobat Gregorius, à nomine autem Origenis abstinet. Hieronymum quoque ipsum etiam tum juvenem, portentosum Origenis ingenium, & singularis eruditio ita ceperant, ut in eius laudes saepe excurreret, & pro mero Origenista haberi posset: verum per ignes cineri doloso suppositos incedere se subinde intelligens, pedem retulit, ut in sequentibus declarabimus. Nec tot tamen Origeniani nominis patronis absterriti sunt Theodorus Mopsuestenus, & Apollinaris, quominus illi palam hic detraheret, ille multis etiam scriptis opusculis oppugnaret; sed levis est momenti Haereticorum hominum obtrectatio. Auctor quoque Dialogorum, qui Caesario Gregorij Nazianzeni fratri adscribuntur, & Maximi tamen Caesario recentioris, & Gregorij Nysseni fragmentis facti sunt; Auctor, inquam, ille de Origene male sensit ac scripsit, *μυθολόγοι* eum appellans, *ἀποκρίσει δὲ λαγόντα, ψυχὰς δὲ ἡέριοντα*. Diator. 3. R. p. 151. *Auris quidem mulcentem, animas vero minime nutritientem*; & *δὲ ἄρρηκτος ἐπιπύουτος*, inepta & frigida allusione, quales Scrip-tor ille comminisci amat: & *ἀσολία ταινον*. Item dogmata eius *ἡυλημετα, φουροποιία, τοῖς ἀποκρίσει τοῖς σαλίσουσι* esse dicit.

Manifestum porro est ex superioribus quantum erraverit Halloxius, alijque nonnulli, qui ante Epiphaniij cum Iohanne Hierosolymitano & Chrysolstomo disensiones, Origenem à nemine pro Haeretico habitum fuisse, primumque Epiphanium in eum signa movisse memoria prodiderunt: nam *velut Haeticum accusatum* fuisse diserte scribit Pamphilus in Apologia; & quam gravibus peteretur criminibus declarat ipsa haec Apologia, nam *Ipsam nomen Apologetici*, ut ait Hieronymus Epist. 65. ad Pammach. & Ocean. *ostendit accusationem; non enim defenditur nisi quod in crimine est*: declarant & Apologia complures quae à multis magni nominis viris Pamphili tempore pro Origene conscriptae sunt. Nec repugnat, quod Augustinus Hieronymum rogat per Epistolam, ut sibi Origenis errores aperiat; nam propter Graecae linguae incertiam, in ea ignorantione fuit Augustinus.

VII. Adhuc cum Origene praecclare actum erat, neque tantum illi ignominiae inessent adversarii, quantum celebritatis, inclarescente in dies doctrinae fama, fuerat adeptus; cum susceptus quosdam inter Ecclesiasticos viros inimicitias, partim Origenismi, partim privati odij causa, maximis motibus univèrsa Ecclesia concussa est. Quod si accurate singula consecrari nobis esset propositum, in immensum cresceret istud opus, & ultra circumseptos lucubrationi huic cancellos excurreremus, adeo longa est injuria, longae ambages; sed summa duntaxat rerum fastigia persequemur. Quod ut ordine procedat, res altius repetenda est. Consentiente in Origenis laudes toto propemodum orbe, contigit ut nonnulli egregia eius dicta factaque pro merito demirantes, ipsius etiam